

DOI 10.31558/2307-2318.2020.4.14

УДК 658.51

JEL: M11

Таранич О.В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та поведінкової економіки,

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: 0000-0002-7859-8706

o.taranych@donnu.edu.ua

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Визначено передумови розвитку галузі знань менеджменту й адміністрування України як вдосконалення системи операційного менеджменту. Існуюча система традиційного менеджменту відповідає розвитку промисловості на рівні механізації й автоматизації праці, але не включає розвитку сфери послуг, роботизації та цифровізації виробництва, не поєднує його в ланцюгу формування вартості вздовж всього циклу суспільного відтворення, аж до відносин із кінцевими споживачами. Виходячи з необхідності узгодження дій на всіх етапах виробничого процесу, який в умовах глобалізації має багатонаціональний характер та поєднує постачальників сировини, напівфабрикатів, комплектуючих із виробниками готової продукції, а також поєднує контрагентів для її розподілу, обміну та споживання, сучасний операційний менеджмент має на меті поєднувати операційні цикли з виробництва продукції з іншими функціональними сферами розвитку як всередині підприємства, так і за його межами.

Сформовано завдання щодо адаптації системи операційного менеджменту підприємств, щоб вона відповідала головним трендам розвитку світової економіки, а також включала цифровізацію всіх етапів процесу суспільного відтворення.

Підкреслено досвід розвинених країн світу, відповідно до якого саме операційний менеджмент багатонаціональних компаній визначає зростання їх конкурентоспроможності, формує поруч із логістикою, маркетингом, бенчмаркінгом нову концепцію функціонування та розвитку підприємств за умов адаптації їх до умов інформаційної, цифрової економіки.

Метою дослідження є визначення напрямків адаптації системи операційного менеджменту підприємств в умовах цифровізації економіки України.

Визначено, що цифровізація світової економіки змінює умови ведення бізнесу та вимагає керівництво компаній застосовувати нові методи та підходи до операційного менеджменту, пов'язані з побудовою ефективних організаційних структур управління та подоланням вад, притаманних ері «доцифрового» керівництва. За умов всесвітньої інформатизації система операційного менеджменту сучасних підприємств повинна охоплювати весь цикл суспільного відтворення до відносин із кінцевими споживачами, а також охоплювати інші функціональні ланки, які разом утворюють систему стратегічного управління та розвитку підприємства.

Доведено, що операція є функціонально-завершеним набором дій, який призводить до певного управлінського результату.

Обґрунтовано, що в умовах цифровізації економіки України адаптація системи операційного менеджменту підприємств повинна відбуватись у певних напрямках. Це розвиток довгострокового планування і прогнозування, необхідний для подолання невизначеності та мінливості умов економіко-політичного середовища країни. Це впровадження новітніх знань і технологій, особливо інформаційно-комп'ютерного спрямування. Це розбудова політики соціальної відповідальності бізнесу та корпоративної культури в країні, щоб вища та середня ланки керівництва були провайдерами корпоративних змін і професійних відносин, побудованих у прозорому цифровому світі.

Ключові слова: операційний менеджмент, суспільне відтворення, цифровізація економіки, стратегічний розвиток підприємств, виробничі функції, операція, стратегічний менеджмент, професійно-виробничі відносини.

Рис. – 2, Літ. – 14

Актуальність дослідження. На сучасному етапі економічного розвитку України одним з актуальних напрямків наукових досліджень в галузі менеджменту й адміністрування є питання вдосконалення системи операційного менеджменту. Існуюча на підприємствах система традиційного менеджменту не витримує критики та конкуренції в теоретичній та практичній площинах.

Система традиційного менеджменту формувалась із розвитком промисловості разом з механізацією й автоматизацією праці, проте активний розвиток сфери послуг, роботизація та цифровізація виробництва розширили сферу управління операціями за межі виробничої сфери, та поєднали його в ланцюгу формування вартості вздовж всього циклу суспільного відтворення, аж до відносин із кінцевими споживачами. Виходячи з необхідності узгодження дій на всіх етапах виробничого процесу, який в умовах глобалізації має багатонаціональний характер та поєднує постачальників сировини, напівфабрикатів, комплектуючих із виробниками готової продукції, а також поєднує контрагентів для її розподілу, обміну та споживання, сучасний операційний менеджмент має на меті поєднувати операційні цикли з виробництва продукції з іншими функціональними сферами розвитку як всередині підприємства, так і за його межами.

Постановка завдання. В умовах глобалізації процесів суспільного відтворення підвищення ефективності економічної діяльності та конкурентоспроможності підприємств полягає в такій адаптації системи операційного їх менеджменту, щоб вона відповідала головним трендам розвитку світової економіки, а також включала цифровізацію всіх етапів процесу суспільного відтворення.

Досвід розвинених країн світу показує, що саме операційний менеджмент багатонаціональних компаній визначає зростання їх конкурентоспроможності, формує поруч із логістикою, маркетингом, бенчмаркінгом нову концепцію функціонування та розвитку підприємств за умов адаптації їх до умов інформаційної, цифрової економіки.

Питання розвитку операційного менеджменту виробничих підприємств розкрито в працях А. Сміта (первісний поділ праці), Ф. Тейлора, Г. Ганта, Ф. Гілбрета, Л. Гілбрет, М. Фолетт (школа наукового управління) А. Файоля, Д. Муні, Д. Урвіка, А. Рейлі (класична школа управління) [1]; Л. Гелловей [2], М. Мескона, М. Альберта, Р. Хедоурі, Р. Чейза, Н. Дж. Еквілайна, Р. Якобса [3], С. Бая, В. Іванова, Н. Микитенка [4], В. Василенка, Т. Ткаченка [5], І. Гевка [6], В. Дорофійенка, В. Колосюка [7], О.

Курочкіна [8], В. Немцова, Л. Довгань, Г. Сініока [9], Я. Орленка [10], О. Сосніна, В. Казарцева [11], О. Сумець [12], О. Трута [13] тощо. Проте більш детального дослідження потребують питання упровадження системи операційного менеджменту на підприємствах в умовах цифровізації виробничих відносин.

Метою статті є визначення напрямків адаптації системи операційного менеджменту підприємств в умовах цифровізації економіки України.

Як напрям практичної діяльності операційний менеджмент сформувався за часів Адама Сміта шляхом розвитку первісного поділу праці в мануфактурах саме виокремленням виробничих операцій, які склали науково-практичне підґрунтя операційного менеджменту як навчальної дисципліни. Подальші дослідження тривалості та правильності виконання операцій були розвинені школою наукового управління, яка спиралась на чітко визначені робочі операції і високу заробітну плату робітників.

У межах цього напрямку Ф. Тейлором були закладені основи менеджменту, наукової організації праці, диференційованих ставок оплати праці при зростанні її продуктивності; Г. Гантом було започатковано спосіб візуалізації процесу виконання виробничого проекту, який відомий як «діаграма Ганта»; подружжям Френком та Ліліан Гілбрет було запропоновано «тербліги» як 17 базових рухів для зменшення кількості операцій при зростанні продуктивності праці; М. Фолетт було висунуто ідею залучення робітників до управління, операційної діяльності за рахунок поєднання індивідуальної та колективної відповідальності («Готорнський експеримент» та «Готорнський ефект»).

Класична школа управління, започаткована А. Файолем, Д. Урвіком, Д. Муні, А. Рейлі, передбачає підвищення ефективності роботи організації та всієї системи менеджменту за рахунок твердої ієрархії підпорядкованості, формалізації організаційних процесів управління на підприємстві [1].

Школа людських відносин була протиставленням класичної школи управління і призвела до формування соціальної філософії менеджменту, яка спиралась на соціологію управління та індустріальну соціологію. Головну увагу слід приділити теорії соціальних систем, яку утворюють групи робітників Е. Мейо; («піраміду» потреб А. Маслоу; теорію стилів лідерства Р. Лайкерта; теорію стилів управління Д. Макгрегора; двофакторну теорію мотивації Ф. Герцберга.

Емпірична школа управління Е. Дейла, С. Девіса, П. Ньюмена, Г. Кунца, Г. Лівітта, Р. Фелка давала змогу підсилити емпіричні рішення керівників на підставі машинній логіці математичного аналізу. Цей напрям відкрив у корпоративному управлінні системний та ситуативний підходи, поширив застосування математики, економетрики, кібернетики, із широким застосуванням комп'ютерів і спеціалізованих програмних комплексів.

Школа соціальних систем отримала подальший розвиток від загальної теорії систем, на підставі системного підходу та структурно-функціонального аналізу. До її послідовників належать Дж. Форрестер, Р. Мертон, Т. Парсонс, Л. Г'ювік, А. Етціоні, Р. Саймон. Школа соціальних систем розглядає певне підприємство як сукупність елементів (мета та завдання розвитку організації, технології, матеріальні та фінансові ресурси, співробітники, структура управління), а множина управлінських рішень повинна демонструвати системний підхід, розвивати та підтримувати всі структурні елементи з урахуванням їх взаємозалежності.

Отже, операційний менеджмент спирається на теоретичні та прикладні здобутки XVIII-XIX століть, і впродовж XX століття інструментарій операційного менеджменту

було систематизовано, та в теперішній час він є окремою ланкою в галузі знань з управління й адміністрування. Відповідно, еволюцію операційного менеджменту можна відобразити на рис. 1 як перехід від основних категорій виробничого менеджменту.

Рисунок 1. Еволюція виробничого до операційного менеджменту

Відповідно, у центрі уваги операційного менеджменту знаходиться операція як функціонально-завершений набір дій, який призводить до певного управлінського результату. За визначенням В.Р. Весніна, операція є невеликим за обсягом, нетривалим за часом, самостійним елементом технологічного процесу. За М.М. Мартиненком, операція є елементарним спеціалізованим видом роботи, який недоцільно ділити на складові. За Н.В. Микитенком, операція є елементарним спеціалізованим видом робіт, які мають технічний, організаційний чи соціальний характер.

Розглянемо особливості трактування операційного менеджменту. Його традиційне трактування пов'язують із виробничими функціями: керування випуском товарів чи їх зміною; наскрізний процес закупівлі, випуску та реалізації продукції.

За думкою Л. Геллова, операційний менеджмент спрямований на підвищення ефективності та раціональності управління будь-якими операціями, на зважаючи на ступінь залучення фізичних продуктів – сировинних, інформаційних чи навіть

покупців. Дослідник поширює вплив операційного менеджменту і на сферу послуг, і на виробничу сферу [2].

В дослідженнях Р.Чейза, Н. Дж. Еквілайна, Р.Якобса [3], операційний менеджмент – це розробка, використання та вдосконалення виробничих систем, які продукують основну продукцію чи послуги підприємства. Відповідно, операційний менеджмент полягає в управлінні всіма ресурсами, необхідними для виробництва, реалізації продукції та послуг підприємства.

С.С. Ткачова, Т.П. Іванова відзначають, що операційний менеджмент охоплює процеси продукування товарів і послуг для посередників чи кінцевих споживачів; таке управління відбувається на рівні окремих операцій, які починаються із забезпечення підприємства «вхідними» ресурсами усіх видів, так і трансформацію їх у «вихідні» товари і послуги.

Далі ці науковці зазначають, що операційний менеджмент посідає центральне місце в загальній системі менеджменту, як то управління інвестиціями, маркетингом, фінансами, персоналом [14].

Таким чином, система операційного менеджменту на підприємстві охоплює сфери виробничого та логістичного менеджменту, які підпорядковуються йому через систему маркетингового менеджменту; також вона має непрямі зв'язки з іншими сферами, які разом утворюють систему стратегічного управління та розвитку підприємства (рис. 2).

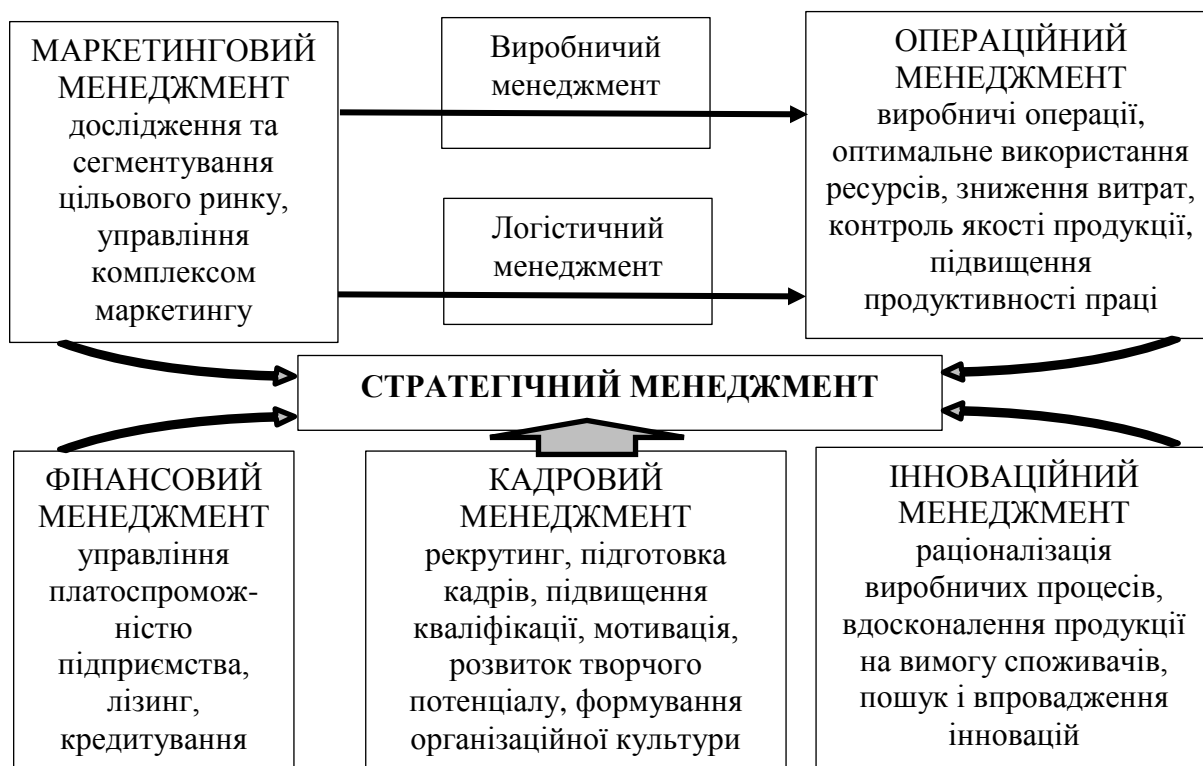

Рисунок 2. Місце і роль операційного менеджменту у системі стратегічного управління та розвитку підприємства

В наслідок від СРСР традиційно в Україні створюються підприємства з функціонально-орієнтованою системою управління операційним менеджментом. Проте в теперішній час така система операційного менеджменту має певні виражені вади.

По-перше, підприємства з функціонально-орієнтованою організаційною структурою управління можуть не мати системи оцінки результативності роботи працівників, пов'язаної із кінцевими результатами діяльності підприємства.

По-друге, значна частина виробничих процесів на виробничому підприємстві має багато допоміжних й узгоджувальних функцій, які входять до сфери відповідальності декількох підрозділів (приклад наведено на рис. 2). Наслідком таких розгалужених функціональних зав'язків є ускладнення інформаційного обміну між підрозділами, що тягне за собою великі накладні витрати, занадто тривалі терміни розробки управлінських рішень, зниження ринкової гнучкості та конкурентоспроможності підприємства, наслідком яких є втрата клієнтів.

По-третє, внаслідок дії закону інформаційної ентропії збільшення функціональних зв'язків між підрозділами підприємства призводить до утворення надлишкової інформації, чи її дублювання («інформаційний шум»), наслідком чого може бути спотворення інформації чи її втрата.

Цифровізація економіки України ставить перед бізнес-середовищем, особливо перед виробничими підприємствами, створеними в середньому 40-60 років тому, які мають знос, за даними Державної служби статистики України, 60-80%, актуальні завдання із модернізації їх інформаційної системи. Відсутність такої системи у період з 1960-х до 1980-х років обумовлювала єдину можливість до побудови функціонально-орієнтованої системи управління операційним менеджментом.

В теперішній час розвиток науково-технічного прогресу дозволяє забезпечити систему управління операційним менеджментом чіткими і адекватними рішеннями щодо її цифровізації, які мають доступну вартість, аж до повної автоматизації управління бізнес-процесами. Особливістю сучасних інформаційних систем є можливість автоматизації як окремих складових, так і комплексної їх інтеграції.

За умов традиційної української економіки підвищувати ефективність функціонально-орієнтованого управління операційним менеджментом дуже складно. Ми можемо визначити коло основних проблем, які стримують розвиток ефективної системи управління підприємствами в Україні.

По-перше, це відсутність системи довгострокового планування та стратегічного управління. При довгостроковому плануванні перспектив розвитку бізнесу головною проблемою є низька ймовірність точності прогнозованого стану зовнішнього середовища, невизначеність і коливання якого руйнують точність прогнозування, так і знижують очікувані планові фінансові результати майбутніх проектів.

По-друге, технологічна несумісність виробничих платформ для імпорту високих технологій у виробничому й інформаційному контексті.

По-третє, відсутність фахівців інженерно-технічного спрямування, підготовлених до роботи в гібридному інформаційному середовищі.

По-четверте, низька соціальна відповідальність бізнесу в Україні. Робітники мають незначні можливості до впливу на власні умови праці, на можливість кар'єрного зростання, отримують заробітну плату «в конвертах», мають ненормований робочий день. Роботодавці дуже часто віддають перевагу розвитку сімейного бізнесу за принципом «кумівства» на противагу залучення професійних керівників середньої та вищої ланки.

По-п'яте, низька якість корпоративної культури. В теперішній час лише невелика кількість українських компаній збудували дієву корпоративну стратегію та корпоративну культуру, які будуть формувати корпоративні цінності в керівному середовищі та транслювати їх до всіх працівників, щоб вони поділяли моральні

цінності керівництва, його погляди на особливості ведення бізнесу, добробут співробітників, змагальний дух, готовність до командної роботи, до саморозвитку, до впровадження змін. Іншим негативним аспектом є традиційний спосіб використання «наставництва» при формуванні корпоративної культури в нових співробітників, коли під тиском спадковості колективних відносин формується субкультура поведінки в колективі під впливом «місцевих» настанов і традицій, яка підмінює та трансформує загальнокорпоративну культуру підприємства.

Отже, адаптація системи операційного менеджменту підприємств повинна йти у комплексному напрямку побудови ефективних організаційних структур управління та професійно-виробничих відносин, які будуть спиратись на тренди цифровізації світової економіки

Висновки та рекомендації. Цифровізація світової економіки змінює умови ведення бізнесу та вимагає керівництво компаній застосовувати нові методи та підходи до операційного менеджменту, пов'язані з побудовою ефективних організаційних структур управління та подоланням вад, притаманних ері «доцифрового» керівництва. За умов всесвітньої інформатизації система операційного менеджменту сучасних підприємств повинна охоплювати весь цикл суспільного відтворення до відносин із кінцевими споживачами, а також охоплювати інші функціональні ланки, які разом утворюють систему стратегічного управління та розвитку підприємства.

На підставі аналізу літературних джерел й огляду еволюційного шляху операційного менеджменту було визначено, що операція є функціонально-завершеним набором дій, який призводить до певного управлінського результату.

В умовах цифровізації економіки України адаптація системи операційного менеджменту підприємств повинна відбуватись у певних напрямках. Це розвиток довгострокового планування і прогнозування, необхідний для подолання невизначеності та мінливості умов економіко-політичного середовища країни. Це впровадження новітніх знань і технологій, особливо інформаційно-комп'ютерного спрямування. Це розбудова політики соціальної відповідальності бізнесу та корпоративної культури в країні, щоб вища та середня ланки керівництва були провайдерами корпоративних змін і професійних відносин, побудованих у прозорому цифровому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Таранич А., Таранич О. Управління корпоративними організаційними структурами на засадах міжнародного маркетингу на світових товарних ринках. *Економіка і організація управління*, 2019. Випуск 4 (36). С. 168-178. DOI 10.31558/2307-2318.2019.4.16 URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/7773> <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2019.4.16> (дата звернення 23.11.2020).
2. Гэлловэй Л. *Операционный менеджмент*. СПб.: Питер, 2011. 320с.
3. Чейз Р.Б., Эквилайн Н. Дж., Якобс Р.Ф. *Производственный и операционный менеджмент*, 8-е издание : Пер. с англ. : Издательский дом «Вильямс», 2003. 704 с.
4. Бай С. Ф. Іванова В. І., Микитенко Н. В. *Операційний менеджмент* : навч. посіб. К. : Київ, 2004. – 187 с.
5. Василенко О. В., Ткаченко Г. І. *Виробничий (операційний) менеджмент*: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 532 с.
6. Гевко І. Б. *Операційний менеджмент* : навч. посіб. К. : Кондор, 2005. 228 с.
7. Дорофійенко В. В. Колосюк В. В. *Операційний менеджмент* : підруч. Донецьк : ВІК, 2006. 418 с.

8. Курочкин А. С. Операционный менеджмент: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2012. 144 с.
9. Немцов В.Д., Довгань Л.Є., Сініок Г.Ф. Менеджмент організацій: Навч. посібник. К.: ТОВ “УВПК “ЕксОб”, 2012. 392 с.
10. Орленко Я. Ю. Упровадження системи операційного менеджменту на підприємствах в умовах ринкової економіки. *Державне будівництво*. - 2014. - № 2. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_2_12 <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2014-2/doc/2/03.pdf> (дата звернення 23.12.2020).
11. Соснін О.С., Казарцев В.В. Виробничий і операційний менеджмент: Навч. посібник. К.: В-во Європ. ун-ту, 2012. 147 с.
12. Сумець О.М. Основи операційного менеджменту. К.: ВД «Професіонал», 2008. 677 с.
13. Трут О. О. Операційний менеджмент : підруч. К. : Академвидав, 2013. 348 с.
14. Ткачова С.С. Іванова Т.П. Операційний менеджмент: Навчальний посібник. Харків, 2009. 243 с.

REFERENCES

1. Taranych A., Taranych O. (2019) Upravlinnya korporatyvnymy orhanizatsiynymy strukturamy na zasadakh mizhnarodnoho marketynhu na svitovykh tovarnykh rynkakh [Management of corporate organizational structures on the basis of international marketing in the World markets]. *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya – Economics and Management Organization*. 4 (36). S. 168-178. DOI 10.31558/2307-2318.2019.4.16 Retrieved from <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/7773> <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2019.4.16> [in Ukrainian].
2. Gellovey L. (2011) Operatsionnyy menedzhment [Operational management]. SPb.: Piter [in Russian].
3. Cheyz R.B., Ekvilayn N. Dzh., Yakobs R.F. (2003) Proizvodstvennyy i operatsionnyy menedzhment [Production and Operations Management] Izdatel'skiy dom «Vil'yams» [in Russian].
4. Bay S. F. Ivanova V. I., Mykytenko N. V. (2004) Operatsiynyy menedzhment [Operational management] Kyiv [in Ukrainian].
5. Vasylenko O. V., Tkachenko H. I. (2013) Vyrobnychyy (operatsiynyy) menedzhment [Production (operational) management]. K.: TSUL [in Ukrainian].
6. Hevko I. B. (2005) Operatsiynyy menedzhment [Operational management] K. : Kondor [in Ukrainian].
7. Dorofiyenko V. V. Kolosyuk V. V. (2006) Operatsiynyy menedzhment [Operational management] Donets'k : VIK [in Ukrainian].
8. Kurochkin A. S. (2012) Operatsionnyy menedzhment [Operational management] K.: MAUP [in Ukrainian].
9. Nyemtsov V.D., Dovhan' L.YE., Siniok H.F. (2012) Menedzhment orhanizatsiy [Management of organizations] K.: TOV “UVPK “EksOb” [in Ukrainian].
10. Orlenko Ya. Yu. (2014) Uprovadzhennya systemy operatsiynoho menedzhmentu na pidpryyemstvakh v umovakh rynkovoyi ekonomiky. [Introduction of the system of operational management at the enterprises in the conditions of market economy] *Derzhavne budivnytstvo - State building* Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_2_12 <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2014-2/doc/2/03.pdf> [in Ukrainian].
11. Sosnin O.S., Kazartsev V.V. (2012) Vyrobnychyy i operatsiynyy menedzhment [Production and operational management] K.: V-vo Yevrop. un-tu [in Ukrainian].

12. Sumets' O.M. (2008) *Osnovy operatsiynoho menedzhmentu* [Fundamentals of operational management] K.: VD «Profesional» [in Ukrainian].
13. Trut O.O. (2013) *Operatsiynyy menedzhment* [Operational management] K. : Akademvydav [in Ukrainian].
14. Tkachova S.S. Ivanova T.P. (2009) *Operatsiynyy menedzhment* [Operational management] Kharkiv [in Ukrainian].

Таранич О.В., к.э.н., доцент, доцент кафедры менеджмента и поведенческой экономики, Донецкий национальный университет имени Василя Стуса, ORCID 0000-0002-7859-8706
o.taranych@donnu.edu.ua

АДАПТАЦИЯ СИСТЕМЫ ОПЕРАЦИОННОГО МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Определены предпосылки развития отрасли знаний менеджмента и администрирования Украины как совершенствование системы менеджмента. Существующая система традиционного менеджмента соответствует развитию промышленности на уровне механизации и автоматизации труда, но не включает развитие сферы услуг, роботизацию и цифровизацию производства, не объединяет его в цепи формирования стоимости во всем цикле общественного воспроизводства, до отношений с конечными потребителями. Исходя из необходимости согласования действий на всех этапах производственного процесса, который в условиях глобализации имеет многонациональный характер и объединяет поставщиков сырья, полуфабрикатов, комплектующих с производителями готовой продукции, а также сочетает контрагентов для ее распределения, обмена и потребления, современный операционный менеджмент имеет целью сочетать операционные циклы по производству продукции с другими функциональными сферами развития как внутри предприятия, так и за его пределами.

Сформировано задание по адаптации системы менеджмента предприятий, чтобы она соответствовала главным трендам развития мировой экономики, а также включала цифровизацию всех этапов процесса общественного воспроизводства.

Подчеркнут опыт развитых стран мира, согласно которому именно операционный менеджмент многонациональных компаний определяет рост их конкурентоспособности, формирует вместе с логистикой, маркетингом, бенчмаркингом новую концепцию функционирования и развития предприятий в условиях адаптации их к условиям информационной, цифровой экономики.

Целью исследования является определение направлений адаптации системы менеджмента предприятий в условиях цифровизации экономики Украины.

Определено, что цифровизация мировой экономики меняет условия ведения бизнеса и требует от руководства компаний применять новые методы и подходы к операционному менеджменту, связанные с построением эффективных организационных структур управления и преодолением недостатков, присущих эпохе «доцифрового» управления. В условиях всемирной информатизации система менеджмента современных предприятий должна охватывать весь цикл общественного воспроизводства до отношений с конечными потребителями, а также охватывать другие функциональные звенья, которые вместе образуют систему стратегического управления и развития предприятия.

Доказано, что операция является функционально-законченным набором действий, который приводит к определенному управленческому результату.

Обосновано, что в условиях цифровизации экономики Украины адаптация системы менеджмента предприятий должна происходить в определенных направлениях. Это развитие долгосрочного планирования и прогнозирования, необходимые для преодоления неопределенности и изменчивости условий экономико-политической среды страны. Это внедрение новейших знаний и технологий, особенно информационно-компьютерного направления. Это развитие политики социальной ответственности бизнеса и корпоративной культуры в стране, чтобы высшие и средние руководящие звенья были провайдерами корпоративных изменений и профессиональных отношений, построенных в прозрачном цифровом мире.

Ключевые слова: операционный менеджмент, общественное воспроизводство, цифровизация экономики, стратегическое развитие предприятий, производственные функции, операция, стратегический менеджмент, профессионально-производственные отношения.

O. Taranych, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Behavioral Economics, Vasil' Stus Donetsk National University, ORCID 0000-0002-7859-8706

o.taranych@donnu.edu.ua

ADAPTATION OF THE ENTERPRISE OPERATIONAL MANAGEMENT SYSTEM IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY OF UKRAINE

In the article the background for development of the management and administration knowledge field of Ukraine as an improvement of the operational management system is determined. The existing system of traditional management corresponds to the development of industry at the stage of mechanization and automation of labour but does not include the development of the service industries, robotization and digitalization of production, does not unite it in the value chain throughout the cycle of social reproduction, up to relations with end consumers. Based on the need to coordinate actions at all stages of the production process, which in the context of globalization has a multinational character and unites suppliers of raw materials, semi-finished products, components with manufacturers of final products, and also combines counterparties for its distribution, exchange and consumption, modern operational management aims to combine operational cycles of production with other functional areas of development both inside and outside the enterprise.

A task to adapt the enterprise management system so that it corresponds to the main trends in the development of the world economy and includes the digitalization of all stages of the process of social reproduction has been formed.

The experience of developed countries is underlined, according to it the operational management of multinational companies determines the growth of competitiveness and forms, altogether with logistics, marketing, benchmarking, a new concept of the functioning and development of enterprises in the context of adaptation to the conditions of the informational, digital economy.

The aim of the study is to determine the directions of the enterprise management system adaptation in the context of the digitalization of the Ukraine's economy.

It has been determined that digitalization of the world economy changes the business environment and requires the management of companies to apply new methods and approaches to operational management associated with effective organizational management structures edification and overcoming defects inherent to the era of pre-digital management. In the context of global informatization the management system of modern enterprises should cover the entire cycle of social reproduction up to relations with end customers, as well as other functional links that hand in hand form a system of strategic management and development of an enterprise.

It has been proved that an operation is a functionally complete set of actions that leads to a certain managerial result.

It is substantiated that in the context of the digitalization of the Ukrainian economy, the adaptation of the enterprise management system should take place in certain directions. This is the development of long-term planning and forecasting necessary to overcome the uncertainty and variability of the conditions of the country's economic and political environment. This is the introduction of the latest knowledge and technologies, especially the information and computer direction. This is the development of a policy of social responsibility of business and corporate culture in the country, so that the top and middle management levels are the providers of corporate changes and professional relations built in a transparent digital world.

Keywords: *operational management, social reproduction, digitalization of the economy, strategic development of enterprises, production functions, operation, strategic management, professional and industrial relations.*